

Handläggare: Solveig Nilsson
Tel:08-508 02 160

Till
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Förslag till nationell handlingsplan för barns miljörelaterade hälsa

Remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen
2. Beslutet justeras omedelbart

Verner Stadthagen
stf stadsdelsdirektör

Håkan Serdén
kanslichef

Sammanfattning

Socialstyrelsen har haft regeringens uppdrag att utarbeta ett förslag till en nationell handlingsplan för barns miljö och hälsa. Uppdraget har sin grund i ett initiativ från Världshälsoorganisationen, WHO, som tar fasta på miljörelaterad hälsa och riskfaktorer i barns fysiska miljö. Förslaget till handlingsplan knyter an till de nationella mål som är relevanta för barns miljörelaterade hälsa, i första hand folkhälsomålen och miljökvalitetsmålen.

Förvaltningen kan konstatera att det folkhälsoarbete som bedrivs inom staden i allt väsentligt stämmer med de nationella målen inom området. Av de 41 konkreta förslag som den nationella handlingsplanen omfattar berör hälften direkt eller indirekt kommunernas ansvarsområden. Förvaltningen anser att nämnda åtgärdsförslag och andra som berör verksamheter som sorterar under stadsdelsnämndernas ansvarsområden är vällovliga. Förvaltningen vill särskilt betona att bullerstörningar är ett stort miljöproblem för barn. Även de konkreta åtgärdsförslag som berör andra kommunala verksamhetsområden förefaller väl avvägda. Åtgärdsförslagen behöver emellertid förtydligas i några avseenden bl.a. avseende kostnader och finansiering. Under förutsättning att staten och kommunsektorn är överens om hur finansieringen av genomförandet av åtgärdsförslagen kan lösas, har förvaltningen inte något att erinra mot de konkreta åtgärdsförslagen inom den förslagena nationella handlingsplanen för barns miljörelaterade hälsa.

Bilaga: Översikt av åtgärdsförslagen i ”Förslag till en nationell handlingsplan för barns miljörelaterade hälsa”

Remissbehandling

Kommunstyrelsen har för yttrande, senast den 21 september 2007, remitterat ett av socialstyrelsen upprättat "Förslag till nationell handlingsplan för barns miljörelaterade hälsa". Förslaget har remitterats för yttrande till stadsdelsnämnderna Älvsjö, Skärholmen samt till Socialtjänstnämnden, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Utbildningsnämnden, Idrottsnämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Exploateringsnämnden och stadsledningskontoret. Stockholms stad är en av tolv kommuner som av socialdepartementet inbjudits att lämna synpunkter på förslaget till nationell handlingsplan. Härutöver har förslaget remitterats till tre landsting, tre länsstyrelser, 18 centrala myndigheter, fem forskningsinstitutioner samt 15 intresseorganisationer varav Sveriges Kommuner och Landsting utgör en.

Socialstyrelsens förslag till handlingsplan för barns miljörelaterade hälsa

Socialstyrelsen har haft regeringens uppdrag att utarbeta ett förslag till en nationell handlingsplan för barns miljö och hälsa. Uppdraget har sin grund i ett initiativ från Världshälsoorganisationen, WHO, som tar fasta på miljörelaterad hälsa och riskfaktorer i barns fysiska miljö. För att inte handlingsplanen ska bli för omfattande har rena kostfaktorer, psykisk ohälsa, självorsakat våld, stress och andra psykosociala faktorer utelämnats ur förslaget. Barns hälsa i Sverige är generellt sett god. Men allergisjukdomar (inklusive astma), diabetes, fetma och psykisk ohälsa är betydande problem. Vissa hälsoeffekter kan kopplas till den fysiska miljön. Trots att denna i flera fall har förbättrats, och därmed har mindre negativ påverkan på vår hälsa, exponeras många barn fortfarande för skadliga miljöfaktorer.

Förslaget till handlingsplan knyter an till de nationella mål som är relevanta för barns miljörelaterade hälsa, i första hand folkhälsomålen och miljökvalitetsmålen. Målen Frisk luft, Giftfri miljö, Grundvatten av god kvalitet, Säker strålmiljö och God bebyggd miljö är de mål som har den tydligaste kopplingen till människors hälsa. Dessa mål är också centrala i förslaget till nationell handlingsplan för barns miljörelaterade hälsa.

Förslaget till nationell handlingsplan bygger på de fyra målområden som nämnda WHO-initiativ utgår från. Under respektive målområde behandlas följande aspekter:

1. Rent dricksvatten och goda sanitära förhållanden

Här behandlas förslag som syftar till att alla barn ska ha tillgång till dricksvatten av god kvalitet, även de som har egen brunn för dricksvatten.

2. Främjande vardagsmiljöer, ökad fysisk aktivitet och skadeförebyggande arbete

Målområdet beaktar barns möjligheter och rätt att kunna leka och röra sig fritt i sin omgivande miljö. Det är viktigt att barn har möjlighet till fysisk aktivitet på ett naturligt sätt i sin vardagsmiljö för att minska riskerna för övervikt. I detta avsnitt beskrivs även skade- och olycksförebyggande förslag.

3. *Frisk luft och minskad respiratorisk sjukdom*

Målområdet handlar om att säkerställa en god luftkvalitet i syfte att minska de ökade problemen med astma, allergier och andra sjukdomar i luftvägarna. Förslagen beaktar både kvaliteten på utomhusluften i barns vardagsmiljöer samt inomhusluften såväl hemma som i förskola och skola.

4. *Minskade kemiska och fysikaliska miljörisker samt god arbetsmiljö*

Målområdet behandlar miljöföroreningar, strålning, buller samt barns arbetsmiljö. I detta avsnitt föreslås åtgärder som ska skydda barn mot kemikalier, UV-strålning i utomhusmiljöer samt radongashalter i inomhusmiljön för att minska riskerna för framtida cancersjukdomar.

Socialstyrelsen har i samarbete med andra berörda myndigheter och organisationer definierat 41 konkreta åtgärdsförslag som sorterar under ovanstående 4 målområden (*Bilaga*). Av dessa kan 31 genomföras inom myndigheternas ordinarie verksamhet och i andra pågående aktiviteter.

Förvaltningens synpunkter på förslaget till handlingsplan

WHO har beskrivit begreppet hälsa som ”inte bara frihet från sjukdom och svaghet utan ett fullständigt fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande”. I regeringens och riksdagens miljö- och folkhälsopolitik finns ett övergripande mål om att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, vilket innefattar god livsmiljö och folkhälsa. Miljöfaktorer har betydelse för barns hälsa och utveckling redan under fosterlivet. Förvaltningen kan konstatera att det folkhälsoarbete som bedrivs inom staden i allt väsentligt stämmer med de nationella målen inom området.

Av de 41 konkreta förslag som den nationella handlingsplanen omfattar berör hälften direkt eller indirekt kommunernas ansvarsområden. Exempel på detta utgör följande:

- Förskolor och skolor ska ha en god luftkvalitet på sina gårdar eller uteplatser
- Alla skolor, förskolor, fritidshem och lekplatser ska ha tillgång till solskydd utomhus
- Mätningar av radon och åtgärder av förhöjda halter i förskolor, skolor och bostäder
- Säkerställ en god inomhusmiljö i förskolan, skolan och fritidshemmen för att minimera exponeringen för allergen
- Ta fram riktvärden för buller i förskolor, skolor och fritidshem
- Riktlinjer om hur inom- och utomhusbad kan kvalitetssäkras ur säkerhetssynvinkel

Förvaltningen anser att nämnda åtgärdsförslag och andra som berör verksamheter som sorterar under stadsdelsnämndernas ansvarsområden är vällovliga. Förvaltningen vill särskilt betona att bullerstörningar är ett stort miljöproblem för barn. För höga ljudnivåer på förskola, skola och i fritidsmiljöer kan resultera i nedsatt hörsel, tinnitus, sömnstörningar och försämrad koncentrationsförmåga med inlärningsproblem och försenad utveckling som följd. Även de konkreta åtgärdsförslag som berör andra kommunala verksamhetsområden förefaller väl avvägda.

Åtgärdsförslagen är emellertid otydliga när det gäller kostnader, finansiering samt ansvarsfördelning såväl mellan statliga myndigheter som mellan den statliga sektorn och den kommunala sektorn. Vidare föreligger otydligheter när det gäller uppföljningen av vidtagna åtgärder samt tidsperspektivet på åtgärderna. Detta behöver förtydligas. När staten utfärdar lagar, anvisningar och direktiv i olika former inom ovan nämnda områden påverkar detta kostnaderna inom den kommunala sektorn. Under förutsättning att staten och kommunsektorn är överens om hur finansieringen av genomförandet av åtgärdsförslagen kan lösas, har förvaltningen inte något att erinra mot de konkreta åtgärdsförslagen inom den förslagna nationella handlingsplanen för barns miljörelaterade hälsa.
